

[N. Neergaard.]

Artikel om dette Forhold i Danmark: at vi var blevet mindre og mindre, og det var ikke blot, skrev han, mindre i Landomraade og i Befolkningstal, men vi var blevet mindre, fordi vi var blevet saa sammenpakkede, saa ensartede; Vinduet mod Syd, Sønderjylland, havde vi mistet, forinden havde vi mistet Skaane, Vinduet mod Øst, og Norge, Vinduet mod Nord. Nu har vi Gudskelov igen faaet den langt overvejende Del af den danske Befolkning i Sønderjylland med, og vi har siden paa mange Maader markedet, hvorledes dette særprægede Folkefærd, vant til Kamp og Strid og Selvstændighed, ligesom har sat noget Jern i det danske Blod paa forskellige Omraader. Men vi er nu en Gang dem, vi er, og vi maa saa søge at faa det særprægede frem, ogsaa i vor højeste Undervisning. Vi maa søge at faa et Centrum, hvorved denne Ensformighed, denne ensformige Centralisation kan brydes, saaledes at vi kan faa Ejendommelighederne frem i vort Land. Det er jo ikke Separatisme, det her drejer sig om, men det er om en Betonning af det særprægede, der findes her i Landet, og som ganske særlig findes i Jylland.

Den Institution, der skulde skabes, skulde ikke være nogen Kopi af Universitetet i København, men den skulde fremstaa i loyalt Samarbejde med Københavns Universitet, og dette loyale Samarbejde er paa alle Sagens Trin blevet ydet med stor Glæde og paa meget virksom Maade. Den skulde ikke være nogen Kopi af det københavnske Universitet, men den skulde først og fremmest være et Supplement, et Supplement paa dobbelt Maade, dels saaledes, at denne nye Lærestalt aflastede det alt for overbelemrede Universitet, hvor Antallet af studerende jo er vokset saadan, at det volder Undervisningen de allerstørste Vanskeligheder og gør den i mange Henseender uoverkommelig. Den skulde ogsaa være et Supplement paa den Maade, at den kunde tage Opgaver op, som man ikke har taget op indenfor Københavns Universitet, og som Københavns Universitet maaske heller ikke vilde være det mest kaldede til. Der er nævnt Tanken om et Erhvervsfakultet, en Tanke, der ganske sikkert med Tiden vil bære Frugt. Men først og fremmest skulde vi have et Universitet, der kunde vise sit eget særprægede Ansigt.

Denne nye Institution skulde ligge i Jylland, derom har der været Enighed hos alle, der har beskæftiget sig med Sagen. Jylland er jo den Landsdel, der er fjernest

fra København, det er den stærkest særprægede Landsdel og den, der vilde være bedst egnet til at paatrykke den nye Højskole sit eget Mærke, bryde Centralisationens Ensformighed og fremkalde en frugtbar Vekselvirkning og Kappelstrid. Det gavnlige heri er jo gennem mange Aar blevet hævdet fra de forskelligste Sider. Blandt Politikerne skal jeg nævne — jeg holder mig væsentlig til de afdøde — Christen Berg, som Ordføreren for det socialdemokratiske Parti nævnte, og ligeledes J. C. Christensen. Jeg skal endvidere nævne Mænd som Grev Frijs-Frijsenborg, H. P. Hanssen — ja, han hører jo heldigvis ikke til de afdøde, men ham vil jeg dog nævne i denne Forbindelse, fordi han i særlig Grad repræsenterer Sønderjylland — og Dr. Edvard Brandes. Jeg skal ogsaa sætte en Streg under dette, at ved de Henvendelser, der er foregaaet til Sogne- og Amdsraadsforeningerne og til de enkelte Sogneraad, har der vist sig overvejende Stemning for at skabe en anden særlig Undervisningsanstalt i Jylland. Jeg ønsker endnu at nævne blandt dem, der har været særlig virksomme, tre Bisper: Clausen i Aarhus, Frederik Nielsen i Aalborg og Poulsen i Viborg:

I andre Lande har man jo ogsaa forlængst indset Nyttens af at decentralisere den højeste Undervisning. Danmark er det eneste Land, hvor man har samlet hele den højeste Universitetsundervisning i een By, og hvad har Følgen været? En Overbelemring af Universitetet, som paa mange Maader har fremkaldt usunde Tilstande. Anderledes i andre smaa Lande som Norge, Sverige og Holland. Der har man forlængst indset Decentralisationens Fordele og har med store Ofre, ogsaa fra privat Side, skabt højere Undervisningsanstalter i de forskellige Dele af Landet. Det vilde være godt for Jylland at faa et saadant Centrum for videnskabeligt Arbejde. I vore Dage, hvor Vekselvirkningen mellem det videnskabelige og det praktiske Arbejde er saa stor, har det den allerstørste Betydning, at der i en saa stor Landsdel som Jylland er et Centrum derfor. Her er nu ved dette Lovforslag Tale om at oprette et fysisk-kemisk Institut. Hvilken Rolle spiller ikke Fysik og Kemi, ikke alene i al naturvidenskabelig Undervisning, men sandelig ogsaa i det praktiske Arbejde paa de mangfoldigste Omraader, paa Landbrugets Omraade, paa Industriens Omraade, overalt. Det vil have den allerstørste Betydning, at der er et saadant Institut, hvor Lærere fra forskellige Skoler og Undervisningsanstalter og hvor praktiske Mænd, som ønsker at supplere deres